

Deklarácia kvality Štatistického úradu Slovenskej republiky

Úvod

Významné zmeny vo svetovom hospodárstve a neustále sa meniace ekonomické a sociálne pomery v našej spoločnosti vyvolávajúce požiadavky na predikcie jej ďalšieho vývoja vo všetkých oblastiach vytvárajú trvalo rastúci tlak nielen na rozsah poskytovaných štatistík, ale aj na ich kvalitu.

Kým v minulosti bola kritériom kvality predovšetkým jej presnosť, v súčasnosti rast počtu používateľov štatistík, rôznorodosť ich požiadaviek, ale predovšetkým integrácia Štatistického úradu Slovenskej republiky do európskeho štatistického systému si vyžiadali rozšírenie posudzovania kvality štatistík prostredníctvom ďalších kritérií, ktorými sú relevantnosť, presnosť a spoľahlivosť, včasnosť a časová presnosť, koherentnosť a porovnateľnosť, prístupnosť a zrozumiteľnosť.

Deklarácia kvality vyjadruje základné predstavy a záväzky predsedu a vrcholového manažmentu ŠÚ SR (ďalej len „vedenie ŠÚ SR“) k politike kvality ŠÚ SR, ako aj k zvyšovaniu efektívnosti a účinnosti integrovaného systému manažérstva ŠÚ SR.

1. Koncepcia vedenia ŠÚ SR pre oblasť zabezpečenia kvality štatistiky

Vedenie ŠÚ SR sa zaväzuje realizovať politiku kvality ŠÚ SR, ktorá vychádza z požiadaviek používateľov štatistiky, ako aj z pravidiel, zásad, odporúčaní a požiadaviek normy ISO 9001 pre systémy manažérstva kvality.

Pre úspešnú realizáciu tohto záväzku zabezpečí vedenie ŠÚ SR nasledovné úlohy:

- stanoví a bude udržiavať politiku kvality a ciele kvality ŠÚ SR,
- zabezpečí trvalé udržiavanie a periodické preskúmavanie efektivity a účinnosti integrovaného systému manažérstva kvality zavedeného na dosiahnutie týchto cieľov,
- zabezpečí dostupnosť nevyhnutných zdrojov,
- rozhodne o činnostiach zlepšovania systému manažovania kvality.

2. Kritériá kvality štatistiky a ich kontrola

2.1. Kritériá kvality štatistiky

Vedenie ŠÚ SR bude posudzovať kvalitu štatistiky prostredníctvom nasledovných kritérií:

A. Presnosť a spoľahlivosť

Štatistika musí presne a spoľahlivo vystihovať skutočnosť. Za mieru presnosti sa považuje veľkosť odchýlky medzi štatistickým odhadom a skutočným stavom skúmaného javu pričom presnosť je previazaná so spoľahlivosťou. Presnosť odhadu sa nedá určiť vnútornou analýzou odhadu, neskoršie odhady musia zahrňovať viac údajov a štatistickej analýzy, musí sa vydať viac úsilia na získanie ďalších informácií a vykonanie analýz okolia, ktoré vyústi do spresnenia konečného výsledku. Vedenie ŠÚ SR vypracuje pravidlá pre dosahovanie presnosti štatistických výsledkov prostredníctvom porovnávania odhadov výsledkov, bude

analyzovať príčiny nedostatočnej hodnovernosti zdrojov pri tvorbe štatistických odhadov a pripraví opatrenia na ich odstránenie alebo zmiernenie.

Pre zabezpečenie spoľahlivosti štatistiky vedenie ŠÚ SR vytvorí podmienky pre produkovanie štatistiky, ktorá je pre jej používateľov spoľahlivá a dôveryhodná, čo vyžaduje:

- profesionálnu nezávislosť a nestrannosť ŠÚ SR,
- profesionálny prístup tvorcov štatistiky,
- uplatňovanie štandardných a vedecky podložených metód zberu, spracovania, archivovania a zverejňovania štatistických údajov, ako aj používaných metodík,
- transparentné zverejňovanie štatistických výsledkov,
- aktívne vzdelávanie používateľov o možnostiach a obmedzeniach štatistiky.

B. Relevantnosť

Relevantnosť predstavuje stupeň dosiahnutého uspokojenia súčasných a potenciálnych potrieb používateľov prostredníctvom poskytovaných štatistík. Vypovedá o tom, či sa produkuje všetky požadované štatistiky a do akej miery nástroje použité na ich tvorbu (definície, klasifikácie, atď.) zohľadňujú potreby používateľov.

Štatistika musí uspokojovať potreby používateľov. ŠÚ SR preto deklaruje svoju pripravenosť permanentne identifikovať súčasných a potencionálnych používateľov štatistických údajov a sledovať ich potreby a očakávania, ako aj spokojnosť. Bude tiež pravidelne sledovať aktuálny vývoj v spoločnosti a jeho vplyv na zmeny používateľských potrieb a flexibilne na ne reagovať.

C. Včasnosť a časová presnosť

Včasnosť informácie je časový rozdiel medzi dostupnosťou informácie a výskytom udalosti alebo javu, ktorý popisuje.

Časová presnosť predstavuje časový rozdiel medzi dátumom skutočného zverejnenia údajov a dátumom vopred uvedeným v oficiálnych kalendároch zverejňovania údajov, stanovených legislatívou alebo odsúhlasených na základe partnerských dohôd.

Štatistika má pre jej používateľov hodnotu len vtedy, ak sú štatistické informácie aktuálne a zverejňované včas (a presne stanoveným spôsobom), bez časových rozdielov voči vopred stanoveným termínom a v čo najkratšom čase medzi dostupnosťou informácií a výskytom udalosti alebo javu, ktoré popisujú. Vedenie ŠÚ SR sa zaväzuje garantovať včasnosť a časovú presnosť štatistických informácií v uvedenom zmysle.

D. Koherentnosť a porovnateľnosť

Koherentnosť a porovnateľnosť štatistík vyjadruje adekvátnosť hodnoverne kombinovať (rozličnými spôsobmi) a spoločne využívať vzájomne súvisiace údaje z rôznych zdrojov (pre rôzne účely) a porovnávať ich v rámci časových období, geografických oblastí a negeografických (štatistických) domén.

Štatistika by mala byť vnútorne i časovo konzistentná a geograficky porovnateľná. Musí poskytovať súvislý a spojitý obraz o spoločnosti. Vedenie ŠÚ SR preto zabezpečí, aby produkováné štatistické údaje boli koherentné z hľadiska:

- medzinárodnej porovnateľnosti – vo všetkých oblastiach, kde to bude možné, sa bude pri tvorbe štatistických údajov vychádzať z medzinárodných štandardov a noriem, aby sa zabezpečila ich medzinárodná porovnateľnosť,

- časovej porovnateľnosti – budú sa zavádzať také konzistentné časové rady, aby štatistika bola ľahko a hodnoverne porovnateľná v rôznych časových obdobiach,
- obsahovej (konceptuálnej) porovnateľnosti – štatistické koncepcie musia zodpovedať rôznym potrebám používateľov. Preto sa bude presadzovať používanie jednotných definícií ukazovateľov, klasifikácií, položiek a štandardných metód spracovania a vyhodnocovania štatistických údajov.

E. Prístupnosť a zrozumiteľnosť

Zverejňovanie je dôležitou súčasťou procesu tvorby štatistiky. Štatistika musí byť ľahko prístupná, predkladaná vo vhodnom (používateľsky prijateľnom) formáte a vo forme, ktorá uľahčuje jej správnu interpretáciu a zmysluplné porovnanie. Jej súčasťou preto musia byť aj informácie o jej tvorbe (podporné metadáta) a kvalite, ako i vhodné nástroje zvyšujúce jej zrozumiteľnosť (grafy, mapy, atď.). Z týchto dôvodov bude vedenie ŠÚ SR:

- neustále informovať používateľov, ktoré štatistické údaje sú v danom momente k dispozícii,
- zvyšovať používateľský komfort prístupu k štatistickým údajom,
- pripravovať dokumentáciu k štatistickým výsledkom, ktorej súčasťou budú informácie o metódach a obsahu ich tvorby ako aj metódach hodnotenia ich kvality,
- neustále komunikovať s poskytovateľmi údajov, ktorí sú zároveň aj potenciálnymi používateľmi štatistických informácií.

2.2. Dosahovanie kritérií kvality

Význam jednotlivých kritérií kvality štatistiky nie je vždy rovnaký. Závisí od požiadaviek používateľov a od účelu, pre ktorý sú konkrétne štatistiky produkované. Na získanie prehľadu o kvalite štatistiky je potrebné stanoviť významnosť jednotlivých kritérií pre každé štatistické zisťovanie. Jednotlivé kritériá kvality sa budú ďalej profilovať do merateľných ukazovateľov a štandardov, aby sa umožnila rýchla a presná kontrola ich plnenia. Výsledky kontroly budú riadne zdokumentované a príčinám vzniku prípadných nezhôd sa bude venovať náležitá pozornosť.

3. Kvalita procesu tvorby štatistiky

Kvalita štatistiky je podmienená kvalitou procesu jej tvorby. V procese tvorby štatistických údajov sa budú aplikovať aktivity, ktoré budú založené na kritériách:

- orientácia na používateľa,
- efektívnosť,
- flexibilita,
- transparentnosť,
- integrácia,
- harmonizácia.

Vedenie ŠÚ SR bude pravidelne sledovať efektívnosť realizácie všetkých procesov a činností smerujúcich k naplneniu deklarovanych kritérií kvality štatistiky za účinnej podpory integrovaného systému manažérstva kvality založeného na procesnom prístupe podľa normy ISO 9001.

Aplikovanie tohto prístupu bude viesť k:

- systematickému definovaniu nevyhnutných (kľúčových) činností na získanie želaných výsledkov,
- určeniu jasných zodpovedností, právomocí a povinností vo vzťahu k manažérstvu kľúčových činností,

- meraniu a analyzovaniu spôsobilosti kľúčových činností,
- identifikovaniu prepojení kľúčových činností s/alebo medzi jednotlivými zložkami organizácie,
- zameraniu na faktory ako sú zdroje, metódy a materiály, ktoré zlepšia kľúčové činnosti organizácie,
- hodnoteniu rizík, následkov a dopadov činností na používateľov, spravodajské jednotky a iné zainteresované strany.

4. Plánovanie kvality

Vedenie ŠÚ SR zabezpečí, aby sa vypracovali ciele a plány kvality ŠÚ SR. Pri tvorbe týchto cieľov a plánov sa pritom bude vychádzať z nasledovných zásad:

- ciele a plány musia vychádzať z analýzy vonkajšieho prostredia a vnútorných možností ŠÚ SR (analýza SWOT),
- ciele a plány musia vychádzať z politiky kvality,
- ciele a plány musia byť jasné, merateľné a kontrolovateľné,
- implementácii jednotlivých cieľov a plánov musí byť priradená konkrétna zodpovednosť,
- s cieľmi a plánmi sa musí oboznámiť a naplňovať každý zamestnanec ŠÚ SR.

5. Kvalita a používatelia štatistiky

Dôvodom existencie ŠÚ SR sú používatelia štatistiky. Vedenie ŠÚ SR si preto používateľov štatistiky váži a úzko s nimi spolupracuje, aby dokázalo úspešne zabezpečiť všetky ich stanovené a očakávané požiadavky a potreby. Vedenie ŠÚ SR bude presadzovať orientáciu na používateľov štatistiky v rámci všetkých svojich organizačných zložiek. Okrem toho vytvorí predpoklady, aby používatelia v budúcnosti hrali oveľa dôležitejšiu úlohu v procese rozvoja a plánovania štatistiky.

6. Kvalita a riadenie ľudských zdrojov

Vedenie ŠÚ SR si je vedomé, že zamestnanci sú jeho kľúčovým zdrojom a preto bude vytvárať predpoklady na získanie a udržanie vysoko kvalifikovaných zamestnancov. Veľkú pozornosť bude venovať zvyšovaniu kvalifikačnej úrovne zamestnancov prostredníctvom zdokonaľovania systému kontinuálneho vzdelávania nielen v odbornej a jazykovej oblasti, ale aj v oblasti systémov a metód riadenia kvality. Vrcholový manažment ŠÚ SR zabezpečí personifikované, aktívne a transparentné riadenie zamestnancov, ktoré bude viesť k podpore a presadzovaniu kvality vo všetkých zložkách organizácie. Systematickým vyhodnocovaním priorít jednotlivých aktivít a stimulovaním k samostatnej práci a inováciám zabezpečí, aby zamestnanci vykonávali kvalitnú prácu a aby sami neustále a z vlastnej vôle vyvíjali úsilie o jej ďalšie zdokonaľovanie. Bude presadzovať obojstrannú komunikáciu zamestnancov s vrcholovým manažmentom v záujme sústavného zvyšovania kvality práce.

7. Ostatné opatrenia

Okrem predchádzajúcich opatrení sa budú realizovať aj ďalšie opatrenia pre zdokonaľovanie kvality:

- rozvoj informačného systému ŠÚ SR a súvisiacich informačných a komunikačných technológií,
- zavádzanie najnovších modelov neustáleho posudzovania a zdokonaľovania celkovej kvality organizácie (napr. model EFQM),

- uplatňovanie metód porovnávania (benchmarking) v rámci jednotlivých útvarov ŠÚ SR, ako aj voči vyspelým štatistickým organizáciám a inštitúciám,
- ustanovovanie orgánov pre zavedenie a zdokonaľovanie systému riadenia kvality,
- podporovanie projektov zameraných na zvyšovanie kvality,
- vykonávanie pravidelných analýz dokumentácie systému v ŠÚ SR.

Záver

Vyššie uvedená deklarácia kvality ŠÚ SR vyjadruje základné úlohy vedenia ŠÚ SR pre oblasť tvorby, udržiavania a zlepšovania SMK. Predstavuje dokument, od ktorého sa odvíja dokumentácia systému manažérstva kvality týkajúca sa činností na úrovni jednotlivých organizačných zložiek ŠÚ SR a ostatná dokumentácia súvisiaca so zabezpečením kvality štatistiky.

V Bratislave, 1. novembra 2021

Alexander B a l l e k v. r.
predseda